

YRITETÄÄNKÖ?

Kyselytutkimus viittomakielen tulkkien kiinnostuksesta
perustaa oma yritys

Johanna Sipola

Opinnäytetyö, kevät 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus

Viittomakielentulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Johanna, Sipola. Yritetäänkö? – Kyselytutkimus viittomakielen tulkkien kiinnostuksesta perustaa oma yritys. Kevät 2014, 42 s., 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus, viittomakielentulkki (AMK).

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää viittomakielen tulkkien kiinnostusta oman yrityksen perustamiseen ja tarkastella yrittäjyyttä yleisellä tasolla nykypäivän yrittäjämönteisen yhteiskunnan näkökulmasta. Keväällä 2014 työelämässä oleville viittomakielen tulkeille tehdyn kyselytutkimuksen keskeisenä tavoitteena oli selvittää, miksi viittomakielen tulkki haluaa perustaa oman yrityksen tai miksi yritystä ei haluta perustaa. Tulosten perusteella oli tarkoitus saada käsitys siitä, mitkä asiat toimivat oman yrityksen perustamisen motiiveina tai mitkä ovat estäviä tekijöitä.

Kysely tehtiin Webropol-ohjelmalla ja se lähetettiin sähköisesti Etelä- ja Keski-Suomen alueen viittomakielen tulkeille. Kysely jakaantui kahteen osaan. Ensimmäisen osan kysymykset olivat suunnattu yrittäjyydestä kiinnostuneille tulkeille. Toinen osa oli tulkeille, jotka eivät olleet kiinnostuneita oman yrityksen perustamisesta. Työn aineistona käytettiin kyselystä saatuja vastauksia. Tietopohja perustui sekä painamattomaan että painettuun kirjallisuuteen yrittäjyydestä.

Vastausten perusteella yrittäjyydestä kiinnostuneet tulkit ryhtyisivät yrittäjiksi, koska he haluavat päättää itse työstään ja siihen liittyvistä asioista. Tulkit, jotka eivät halunneet perustaa omaa yritystä, perustelivat valintaansa sillä, että he ovat tyytyväisiä omaan työtilanteeseensa eivätkä siksi näe tarvetta ryhtyä yrittäjiksi.

Kyselyn vastauksista ilmeni näkökulma, että tulkkausala on menossa suuntaan, jossa yrittäjyyteen on mahdollisesti ryhdyttävä pakon edessä. Alalla olevat haasteet mietityttävät tulkkeja ja omaa työllistymistä halutaan kokeilla yrittäjyyden kautta. Yrittäjyys ei kuitenkaan ole välttämätöntä, jos tuntee asemansa turvatuksi työntekijänä toisen yrityksessä.

Asiasanat: viittomakielentulkit, yrittäjät, yrittäjyys, yrittäjämönteisyys

ABSTRACT

Sipola, Johanna.

Do we endeavor? –Survey about sign language interpreters' interest in founding a company.

42 p., 1 appendix. Language: Finnish. Spring 2014.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Sign Language Interpretation. Degree: Bachelor of Humanities.

This study investigates the reasons why sign language interpreters found a company or not. Since 2010 entrepreneurship has played an essential role in the employment of sign language interpreters. Therefore this thesis studies the reasons why interpreters wish to found, have founded, or are not interested in founding a company of their own. Moreover the aim of this thesis was to solve what are the common features between interpreters who are interested and who are not.

The theory is based on the present-day society's positive attitude about entrepreneurship and how that attitude encourages to start a business. The data were collected partly from literature, partly by conducting a survey. The empirical part consists of Webropol-questionnaire which was sent to interpreters in South and Middle Finland.

The results show that the interpreters are interested in entrepreneurship because it gives freedom and there is possibility to make the decisions of their own. The reasons for not being interested in entrepreneurship were a lack of a necessity for one's own company and satisfaction in being employed.

For interpreters the entrepreneurship might be the principal way to work in future. Many interpreters have already started being entrepreneurs and felt rewarded.

Keywords: sign language interpreters, entrepreneurs, entrepreneurship

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 YRITTÄJYYS SUOMESSA.....	7
2.1 Yrittäjyyskasvatus koulumaailmassa	8
2.2 Yrittäjyys viittomakielen tulkin näkökulmasta	9
3 VIITTOMAKIELEN TULKKAUSPALVELURAKENTEEEN MUUTTUMINEN	11
3.1 Tulkkauspalvelut vuoden 2010 jälkeen.....	11
3.2 Kelan ehdot palveluntuottajille ja palveluille vuoden 2013 kilpailutuksessa	12
4 YRITTÄJÄHENKISYYS	14
4.1 Yrittäjäksi ryhtyminen	15
4.2 Yrittäjyyteen liitettävät ominaisuudet	15
5 YRITYKSEN PERUSTAMINEN	17
5.1 Yrityksen vakuutukset.....	17
5.2 Yrittäjyyden riskit	18
5.3 Yritysmuodon valinta	19
5.3.1 Yritysmuodot.....	19
5.3.2 Eri yritysmuotojen edut viittomakielen tulkeille	22
6 KYSELYTUTKIMUS JA VASTAUSTEN ANALYSOINTI	23
6.1 Kyselyn suunnittelu ja toteutus	23
6.2 Vastaukset ja niiden analysointi	24
7 POHDINTA	31
LÄHTEET	33
LIITE	36
Liite: Kysely viittomakielen tulkkien kiinnostuksesta perustaa oma yritys	36

1 JOHDANTO

Käsittelen opinnäytetyössäni viittomakielen tulkkien kiinnostusta oman yrityksen perustamiseen. Halusin selvittää, mikä saa viittomakielen tulkit perustamaan oman yrityksen ja mitkä ovat ne syyt, miksi viittomakielen tulkki ei halua perustaa omaa yritystä. Nyky-yhteiskunta suhtautuu yrittäjyyteen positiivisesti ja siihen kannustetaan aikaisempaa enemmän. Tarkastelen yrittäjyyttä 2010-luvun yrittäjämynönteisen yhteiskunnan näkökulmasta. Tutkimusmenetelmäni on sekä kvalitatiivinen että kvantitatiivinen, koska hyödynnän työssäni kyselystä ja haastatteluista saamiani tietoja.

Kiinnostuin aiheesta, kun yrittäjänä toimiva viittomakielen tulkki tuli luennoimaan luokallemme yrityksestään ja omista kokemuksistaan yrittäjänä. Yrittäjyys ei ollut kiinnostanut minua ennen, mutta vierailija puhui aiheesta mielenkiintoisesti ja sai minut pohtimaan yrittäjyyttä uudella tavalla. Halusin siis selvittää, mitkä ovat yrittäjyyteen johtavat tekijät ja miksi kaikki eivät kuitenkaan halua perustaa omaa yritystä.

Yrittäminen on ajankohtainen aihe, ja se kasvattaa suosiotaan monien alojen yhtenä työllistymisvaihtoehtona, niin myös viittomakielen tulkkien. Yrittäjyys antaa ihmiselle mahdollisuuden olla oman työnsä herra ja päättää itseään koskevista asioista työmaailmassa. Yrittäjyydestä kiinnostuneiden tulee myös tarkastella omaa persoonaansa ja ominaisuuksiaan yrittäjänä toimimisen näkökulmasta, ja pohtia omia vahvuuksiaan yrittäjänä.

Tein kyselyn, jonka avulla halusin selvittää syitä, miksi yritys perustetaan tai miksi se jätetään perustamatta. Kyselylläni halusin tavoittaa tulkit, joilla on jo oma yritys tai jotka haluaisivat perustaa oman yrityksen, ja ne tulkit, jotka eivät halua perustaa omaa yritystä. Lähetin kyselyni Suomen Viittomakielen Tulkit ry:n eli SVT:n postituslistojen kautta Keski-Suomen, Uudenmaan, Mikkelin, Turun, Pohjanmaan, Tampereen, Satakunnan ja Kaakkois-Suomen tulkeille. Rajasin kyselyni Etelä- ja Keski-Suomen alueelle, koska resurssini eivät riittäneet kartoittamaan koko Suomea. Tavoitteenani oli luoda vastausten

perusteella kuva siitä, mitkä seikat vaikuttavat tulkin työmuodon valintaan. Halusin myös kartoittaa, millainen tulkkipersoona perustaa oman firman ja millainen ei.

Itseni lisäksi työstä hyötyvät eniten opiskelijat ja jo valmistuneet tulkit, jotka miettivät oman yrityksen perustamista ja pohtivat omaa työmuotoaan. Työn kautta haluan vakuuttaa myös itseni siitä, että yrittäjyys on yksi mahdollisuus työllistyä eikä yrittäjyyttä tule pelätä. Koska yrittäjyys on nykytrendi, haluan perehtyä siihen itsekin paremmin. Myös viittomakielen tulkkeja kouluttavat laitokset voisi saada työstäni näkökulmaa tulkkien yritystiedon ja -taitojen parantamiseksi, jotta valmiudet yrittäjyyteen olisivat paremmat.

2 YRITTÄJYYS SUOMESSA

Vanhat mielikuvat yrittäjyydestä saattavat olla käsityksiä poliittisesti epäilyttävästä toiminnasta, ylipitkistä työpäivistä tai yritysten epäonnistumisista. Tämä käsitys saattaa kuitenkin johtua vain yrittäjyyden kokemattomuudesta. Nykypäivän Suomi suhtautuu yrittäjyteen erittäin myönteisesti, ja yrittäjyydestä on muodostumassa yhteiskunnallinen trendi. Monet palvelualojen ammattilaiset ryhtyvät yksinyrittäjiksi palkkatyön sijaan. Rohkaistakseen ihmisiä yrittäjyteen julkinen sektori on alkanut kilpailuttaa useita palvelutoimintoja. (Hyssälä & Konttinen 2008, 22.) Viittomakielen tulkkausala on siirtymässä kohti yritystaloutta, joka on jo tuttua monella muulla alalla (Leinonen 2005, 15).

Suomessa tulee aina olemaan yrittäjyyttä ja sen jatkuvasti kasvava rooli on merkittävä tulevaisuuden työmarkkinoiden kannalta. Ihmisten tietoisuutta yrittäjyydestä pyritään lisäämään erilaisten kurssien ja koulutusten avulla, ja yrittäjyyttä halutaan mainostaa positiivisena asiana. Tästä syystä voidaankin sanoa, että Suomi on yrittäjämyönteinen yhteiskunta. Yrittäjyyden tarpeellisuus on noussut esille työpaikkojen määrän vähentyessä, mutta itse työn määrä on kuitenkin pysynyt samana tai jopa lisääntynyt. Yrityksille on kannattavampaa antaa toimeksiantoja toisille yrityksille kuin yksittäisille työntekijöille. Syynä tähän on se, että yhdestä työntekijästä on vaikeampi irtaantua kuin yrityksestä. Yksittäisen henkilön palkkaaminen ja työssä pitäminen luo vastuuta ja velvollisuuksia, joita toisen yrityksen toimeksiannosta ei aiheudu. Toimeksiannon saanut firma vastaa itse itsestään ja yritysten välinen toiminta on usein projektiluonteista. Molemmille osapuolille on siis selvää, että kun kyseinen projekti on saatu päätökseen, ei yhteistyö välttämättä enää jatku. Tästä johtuen yritysten välinen kanssakäyminen ja asiointi on helppoa ja työn luonne pysyy joustavana molempiin suuntiin. (Pirkka Hyssälä, henkilökohtainen tiedonanto, 12.12.2013.)

2.1 Yrittäjyyskasvatus koulumaailmassa

2000-luvun alussa Euroopan unionin tekemien linjausten mukaan yrittäjyyden edistäminen on määritelty yhdeksi painopisteeksi koulutusjärjestelmässä. Koulutuksen tulisi edistää yrittäjyyttä luomalla siitä oikeanlaista ajattelutapaa, vahvistamalla yrittäjätaitoja sekä esittelemällä yrittäjyyttä uravaihtoehtona. Eurooppalaisten koulutus- ja talouspoliittisten linjausten mukaan Euroopan unionista on rakennettava ”maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous, joka kykenee ylläpitämään talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja luomaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta”. (Opetusministeriö 2004, 6; Korhonen, Komulainen & Rätty 2012.) Opetushallituksen vuoden 1994 opetussuunnitelman mukaan (Korhonen ym, 2012) yrittäjyys oli vapaaehtoisesti toteutettava aihekokonaisuus. Vuonna 2004 opetusministeriön laatiman yrittäjyyskasvatus ja -koulutus toimenpideohjelman tavoitteena oli saada hyvä yrittäjyys ja yritystoiminnan osaamis pohja kaikille koulutusjärjestelmän tasoille (Opetusministeriö 2004, 5).

Yrittäjyyskasvatuksen rooli koulun opetussuunnitelmissa on korostunut vasta 2000-luvulla, jolloin yrittäjyyttä on alettu opettaa jo alakouluista lähtien. Ennen kuin opetussuunnitelmat olivat kehittyneet nykyiseen pisteeseen asti, ei yrittäjyyskasvatusta ollut edes aloilla, joiden koulutus viittasi vahvasti yrittäjyyteen. Yrittäjyyttä käsiteltiin muutaman kurssin verran, jos sitäkään. (Pirkka Hyssälä, henkilökohtainen tiedonanto, 12.12.2013.) Oma kouluaikani peruskoulussa tai lukiossa yrittäjyyttä käsiteltiin vain pintapuolisesti. Pidän hyvänä asiana sitä, että nykyajan yrittäjämönteisessä yhteiskunnassa yrittäjyyskasvatus on merkittävässä osassa koulujen opetussuunnitelmaa.

Yrittäjäjärjestöt ovat aktiivisia yritystietoisuuden lisäämisessä. Erilaisten hankkeiden ja projektien avulla on saatu ihmiset kokeilemaan ja kiinnostumaan yrittäjyydestä tai ainakin näytetty, mitä se on. Kouluissa tehtävien hankkeiden ja projektien tavoitteena on rakentaa jo peruskouluikäisten mieliin sellainen ajatusmalli, että asioita voi myös itse ideoida, luoda ja toteuttaa. Annetaan siis

mahdollisuuksia omaan työskentelyyn ja valetaan uskoa oman asian toteuttamiseen. (Pirkka Hyssälä, henkilökohtainen tiedonanto, 12.12.2013.)

Peruskoulun kuudensille luokille on kehitetty opintokokonaisuus, Yrityskylä, jossa oppilaat oppivat asioita nyky-yhteiskunnan, työelämän ja yrittäjyyden osa-alueilta. Opintokokonaisuuden lopuksi oppilaat pääsevät Yrityskylään, pienoiskaupunkiin, jossa kukin toimii oman ammatin harjoittajana sekä kuluttajana ja kansalaisena osana yhteiskuntaa. Lukuvuotena 2013–2014 Yrityskylä-oppimisympäristöjä oli Helsingissä, Itä-Suomessa, Pohjanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla, joista pienoiskaupunki tekee vierailuja eri paikkakunnille. (Yrityskylä, i.a.) Yrityskylän pääasiallinen tavoite on saada lapset kokeilemaan ja näkemään, miten yhteiskunta toimii, miten saada rahaa ja miten palvelut toimivat. Tavoitteena on rohkaista lapsia unelmoimaan ja toteuttaa unelmiansa haluamallaan tavalla. (Pirkka Hyssälä, henkilökohtainen tiedonanto, 12.12.2013.)

2.2 Yrittäjyys viittomakielen tulkin näkökulmasta

Puurula (2010, 28–29) on opinnäytetyössään kerännyt tietoa siitä, mitä viittomakielen tulkkauslalla toimivat yrittäjät ajattelevat yrittäjyydestä ja millaisia heidän ja Puurulan omat kokemukset ovat. Yrittäjyyden hyväksi puoliksi nousi ensisijaisesti vaikutusvalta omaan työskentelyyn ja työaikojen määräämiseen. Yrittäjyydellä on myös vahva vaikutus omaan työmotivaatioon, mikä näkyy esimerkiksi hyvän tulkkauslaadun ja asiakaspalvelun tavoittelussa. On selvää, että asiakkaiden kanssa ja eri tulkkaustilanteissa yrittäjä edustaa omaa yritystään ja haluaa tehdä parhaansa, koska sitä kautta määräytyy yrityksen imago. Yrittäjänä pystyy myös vaikuttamaan työnsä sisältöön ja päättämään itse mille työkeikoille menee. Puurulan (2010) keräämän tiedon mukaan työntekijä voi joutua menemään työantajan painostuksesta keikoille, joita ei koe olevansa valmis tekemään. Taloudelliset motiivit voivat saada viittomakielen tulkin ryhtymään yrittäjäksi, koska koko työmäärästä saatava tulo tulee suoraan itselle, toisin kuin jollakin toisella töissä ollessa. Yrittäjän saamasta palkasta vähenee vain tarvittavat verot, vakuutusmaksut ja mahdollisesti kirjanpitäjän

palkka. Koko oma työpanos näkyy suoraan yrittäjälle itselleen eikä sitä käytä hyödyksi kukaan muu. (Puurula 2010, 28–29.)

Viittomakielen tulkit kokevat yrittäjyyden huonoksi puoleksi muun muassa siihen liittyvän riskin, mutta samanaikaisesti myönnetään, että ilman riskiä ei ole yrittäjyyttäkään. Riskit saattavat myös lisätä työn motivaatiota pakottamalla yrittäjän antamaan kaikkensa toimivan yrityksen eteen. Sairastumiset ovat yksi yrittäjyyden huonoista puolista. Silloin yrittäjä ei kykene tekemään töitä eikä siten saa palkkaakaan. Työntekijä saa puolestaan vastaavassa tilanteessa työnantajalta koko palkan. Yrittäjän kantama vastuu on myös suurempi kuin työntekijän, ja tämä lisää yrittäjyyden rasittavuutta. (Puurula 2010, 28–29.)

Työyhteisön puute koetaan yrittäjyydessä ehdottomaksi puutteeksi. Kuitenkin samaistutaan freelancer-tulkkeihin, jotka työskentelivät yksin ennen tulkkauspalvelurakenteen muuttumista. Freelancer-tulkkien tapaan uskotaan yrittäjänkin pärjäävän hyvin. Yksinäisyyden tunto voi olla raskasta yksinyrittäjälle, kun ei ole työkavereita, joiden kanssa jakaa työpäivän tapahtumia niin hyvässä kuin pahassa. (Puurula 2010, 28.) Kollegojen apu ja tuki on tärkeää työn jaksamisen kannalta, eikä sitä tulisi aliarvioida. Omalla toiminnalla voi olla suuri vaikutus työyhteisössä ja varsinkin tulkkien seurassa, joilla ei ole alalta vielä paljoa kokemusta. Jotkut työyhteisöt tarjoavat työntekijöidensä hyvinvoinnin ja jaksamisen eteen työnohjausta, neuvontaa, aikaa työkavereiden kanssa keskusteluun alan asioista sekä internetin kautta tapahtuvia kumppanuusohjelmia, joista saa vertaistukea. Edustustehtävien kautta työntekijä saa uutta kokemusta erilaisista tilanteista ja mahdollisuuksista työskennellä alalla. Hän voi tavata kuuroja epävirallisissa tilanteissa sekä tutustua eri alueilla toimiviin kollegoihin. (Efsli 2009, 50–51.)

3 VIITTOMAKIELEN TULKKAUSPALVELURAKENTEEN MUUTTUMINEN

Ennen vuotta 2010 monet viittomakielen tulkit toimivat freelancer-tulkkeina. He siis työskentelivät yksin ilman vakituista työsuhdetta, toimipaikkaa tai apulaisia, ja asiakas saattoi ottaa yhteyttä suoraan tulkkiin. (Suomen Viittomakielen Tulkit ry i.a.) Vuonna 2005 Pirkanmaalla tehdyn kilpailutuksen jälkeen tulkkauspalvelun rakenne muuttui merkittävästi. Tulkkaustoiminta, joka oli ennen ollut freelancer-pohjaista, muuttui yrityspohjaiseksi, jota oli ennen kilpailutusta ollut hyvin vähän. Päätoimisten viittomakielen tulkkien määrä nousi, koska tulkit työllistyivät yrityksiin ja näin sitoutuivat työhön aikaisempaa paremmin. Myös palkansaanti helpottui. (Näykki 2009, 22.)

Ennen kilpailutusta tulkkauspalvelu oli hajanaista, koska palvelun sisällöistä, toiminnan ehdoista ja hinnoista ei ollut yhteisiä sopimuksia. Nykyään Kansaneläkelaitos eli Kela määrittää ehdot ja vaatimukset, joita yritykseltä edellytetään ennen kuin voi osallistua kilpailutukseen. Ehdoista ja vaatimuksista on enemmän tietoa luvussa 3.2. Vuonna 2010 tulkkaustilausten keskittäminen välitykseen paransi tulkkauksen saatavuutta ajallisesti ja paikallisesti ja mahdollisti palvelun saannin myös syrjäseuduille. (Näykki 2009, 22; Kela 2013b.)

Kilpailutuksen heikkoutena pidetään kilpailutusjärjestystä ja päivystystä. Kilpailutuksessa järjestyksen loppupäähän sijoittuneet tulkit eivät välttämättä työllisty yhtä hyvin kuin listan alkupään tulkit, eivätkä asiakkaat saa enää valita haluamaansa tulkkia, vaan vapaan tulkin saa kilpailutusjärjestyksen mukaan. Vaikka on olemassa päivystys ja hätätulkkilistoja, tulkin saanti ei silti ole taattua. Asiaan haetaan ratkaisua etä- ja mobiilitulkkauksesta. (Näykki 2009, 22.)

3.1 Tulkkauspalvelut vuoden 2010 jälkeen

1.9.2010 alkaen vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun järjestämis- ja rahoitusvastuu siirtyi kunnilta Kelalle. Siitä lähtien Kela on ostanut

tulkkauspalvelut, etätulkkauksen ja tulkkien välityksen ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Tulkkauspalveluntuottajat ja välityskeskusten palvelut kilpailutettiin ja vuoden 2010 syyskuun alusta alkaen asiakkaat alkoivat tilata tulkin tulkkien välityskeskuksesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.)

Vuonna 2013 tehdyn kilpailutuksen päätyttyä uuden kilpailutuksen mukainen kausi alkoi 1.1.2014, josta lähtien Kela hoitaa sekä etätulkkauksen että tulkkien välityksen itse. Tulkkaustilaukset hoidetaan Kelan Turkuun perustaman välityskeskuksen kautta, jonne on palkattu 31 uutta välittäjää. Lisäksi etätulkkausta varten perustettiin välityskeskukseen tulkkausstudiot. Kelan perusteluiden mukaan omana toimintana tarjottavia palveluja saadaan kehitettyä entistä paremmin. (Kela 2013a.)

3.2 Kelan ehdot palveluntuottajille ja palveluille vuoden 2013 kilpailutuksessa

Kela asetti vuoden 2013 kilpailutuksessa palveluntuottajille kelpoisuusehdot, joissa määritellään tarkasti, mitä palveluntuottajalta ja tarjolla olevilta palveluilta vaaditaan. Ilman ehtojen täyttymistä palveluntuottaja ei päässyt kilpailutukseen mukaan. (Kela 2013b.)

Palveluntuottajilta vaadittiin lakisääteisten velvoitteiden sekä taloudellisten edellytysten täyttymistä. Lakisääteisillä velvoitteilla tarkoitetaan verojen, sosiaaliturvamaksujen, eläkemaksujen ja muiden lakisääteisten maksujen maksamista sekä vastuuvakuutuksen omaamista. Vastuuvakuutuksen on oltava riittävän suuri kattamaan palvelun tuottamiseen liittyvät riskit. Vastuuvakuutuksesta kerrotaan tarkemmin kohdassa 5.1. Lakisääteisten maksujen ja vastuuvakuutuksen toteutumisesta on tehtävä selvitys Kelalle. Lakisääteisiin velvoitteisiin kuuluu myös rekisteröityminen kaupparekisteriin, ennakkoperintälain mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin. Työnantajarekisteriin on ilmoitauduttava vain, jos yrittäjällä on yrityksessään työntekijöitä. Taloudellisten edellytysten täyttymiseksi palveluntuottajan on toimitettava Kelaan tarjousasiakirjat sekä viimeisimmän tilinpäätöksen tiedot. Jos yritys on uusi eikä se ole toiminut aikaisemmin palveluntuottajana, on sen

toimitettava Kelaan yksityiskohtainen liiketoimintasuunnitelma, josta selviää tekniset, taloudelliset ja muut edellytykset palvelun tuottamiseen. (Kela 2013b.)

Kela on laatinut palveluntuottajien tarjoamille palveluille kelpoisuusehdot, joita vaaditaan kaikilta tarjolla olevilta palveluilta. Ehdot liittyvät ammattitaitoon, tulkin ammattisäännösten noudattamiseen, palvelun saatavuuteen ja toimitusvarmuuteen, teknisiin vaatimuksiin, tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyyn. Palveluntuottaja sitoutuu myös Kelan asettamiin sopimusaikana tapahtuviin toiminnan ehtoihin. (Kela 2013b.)

4 YRITTÄJÄHENKISYYS

Yrittäjäksi määritellään henkilö, joka harjoittaa liiketoimintaa yrityksessä yksin tai useamman henkilön kanssa. Yrityksen tavoitteena on tuottaa voittoa ja toimintaan kuuluu riskien ottaminen. Yrityksen riskeistä kerrotaan enemmän kohdassa 5.2. Yrittäjä hyödyntää työssään omaa ammattitaitoaan, sosiaalisia taitojaan sekä kielitaitoaan. Oman toimialan lisäksi yrittäjän tulee tuntea perusasiat taloushallinnosta, hinnoittelusta, budjetoinnista ja markkinoinnista. (Perustamisopas 2014, 5–6.)

Yrittäjiksi ryhtyvät usein ihmiset, jotka haluavat ottaa tulevaisuuden omiin käsiinsä ja uskaltavat ottaa riskejä. Yrittäjähenkkinen ihminen uskoo itseensä ja omaan osaamiseensa. Yrittäjätyyppisiä ihmisiä ei ole vain yhdenlaisia, mutta on määritelty joitain ominaisuuksia, jotka helpottavat yrittäjänä toimimista. Ominaisuuksista tarkemmin kohdassa 4.1. Ominaisuuksiensa pohjalta kannattaa miettiä, sopiiko yrittäjän elämä itselle. Luonteenpiirteidensä lisäksi monet ulkoiset tekijät, kuten yhteiskunnallinen tilanne, markkinat, henkilökohtainen taloudellinen tilanne ja perheen suhtautuminen vaikuttavat yrittäjänä onnistumiseen. (Meretniemi & Ylönen 2009, 10.)

Osaamistaan ja tietämystään yrittäjyydestä kannattaa pohtia huolella ja pohdinnan lisäksi on hyvä pyytää muilta henkilöiltä arviota omasta sopivuudesta yrittäjäksi tai voi tehdä yrittäjäominaisuuksia kartoittavia testejä. Yrittäjäominaisuuksiaan tulee arvioida realistisesti, jotta omat kyvyt ja mahdollisuudet täyttävät yrittäjän kriteerit. Yrittäjältä vaadittavat ominaisuudet ja taidot riippuvat siitä, minkä alan yrittäjyyttä haluaa harjoittaa. (Meretniemi & Ylönen 2009, 10.)

4.1 Yrittäjäksi ryhtyminen

Viittomakielen tulkki voi tehdä töitä toisen ihmisen yrityksessä määräaikaissa tai vakituksessa työsuhteessa ja palkka voi olla joko kuukausi- tai tuntiperusteinen. Tulkki voi perustaa myös oman yrityksen. Meretniemen ja Ylösen mukaan (2009) yrityksen perustaminen ei kuitenkaan sovi kaikille, joten ennen perustamista kannattaa miettiä, riittävätkö omat ominaisuudet yrittäjäksi ryhtymiseen.

Ennen yrittäjäksi ryhtymistä kannattaa miettiä, millaista tietoa, osaamista ja kokemusta yrityksen perustamiseen tarvitaan. Jos omat taidot eivät ole vielä riittävät, tulee pohtia, miten lisätietoa voi hankkia. Koska yrittäminen vie paljon aikaa, kannattaa pohtia omia resursseja. Esimerkiksi ajankäytön suunnittelu yritystoiminnan, omien taitojen kehittämisen ja arjen välillä voi olla haastavaa. Itse asetetut tavoitteet määräävät sen, paljonko on valmis näkemään vaivaa yrityksen eteen. Ajankäytön osalta on hyvä miettiä, mistä kaikesta on valmis luopumaan halutun tavoitteen saavuttamiseksi, ja onko valmis tekemään töitä tavoitteiden eteen. Koska yrittäjä on oman työnsä herra ja työn mielekkyyden on tultava yrittäjältä itseltään, kannattaa varmistaa, tavoitteleeko juuri sitä, mitä haluaa. Yrittäjyyden alussa ja toiminnan edetessä kannattaa varmistella omaa motivaatiota ja testata itseään sen ylläpitämiseksi. (Meretniemi & Ylönen 2009, 16.)

4.2 Yrittäjyyteen liitettävät ominaisuudet

Tutkija A.Gibbs on tehnyt listan, johon on eritelty erilaisia ominaisuuksia, käyttäytymistapoja ja yrittäjyystaitoja. Listalla on asioita, jotka liitetään yrittäjyyteen ja yrittäjälle sopiviksi luonteenpiirteiksi ja kyvyiksi. (Hägg 2011, 91.)

Yrittäjälle ominaisia luonteenpiirteitä katsotaan olevan päättäväisyys, ahkeruus, luovuus, sinnikkyys, pitkäjänteisyys, kunnianhimo, vahva minäkäsitys ja itsetunto, vahva sisäinen elämänhallinta, toimintaorientaatio, sekä ajatus tekemällä oppimisesta. Yrittäjillä on katsottu olevan kykyjä, joiden kautta heidän

käyttäytymisensä on yrittäjämäistä. Yrittäjäluonteisella ihmisellä on esimerkiksi kyky havaita mahdollisuuksia ja tarttua niihin, sekä kyky luoda mahdollisuuksia ja hyödyntää ne. Yrittäjä osaa arvioida ja ottaa riskejä, käyttää sosiaalisia verkostoja, toimia aloitteellisesti ja saattaa tehtävät päätökseen, ratkaista ongelmia ja koota asioita yhteen. Lisäksi yrittäjän on osattava toimia eri tilanteissa. Yrittäjältä odotetaan hyvää neuvottelu- ja myyntitaitoa, suostuttelu- ja taivuttelutaitoa, rohkeutta tehdä päätöksiä epävarmoissa tilanteissa intuiutionsa perusteella ja ennen kaikkea taitoa johtaa liiketoimintaa ja projekteja kokonaisvaltaisesti. (Hägg 2011, 91.)

5 YRITYKSEN PERUSTAMINEN

Yrityksen perustamiseen kuuluu eri vaiheita alkutekijöistä rekisteröityyn yritykseen asti. Ensimmäisenä yrityksen perustajalla tulee olla liikeidea, joka kertoo, mitä palveluja yritys tarjoaa, kenelle ja miten. Liikeidean miettimisen jälkeen laaditaan kirjallinen liiketoimintasuunnitelma, jossa kerrotaan, miten toimintaa lähdetään käytännössä toteuttamaan; mikä on yrityksen toimintaympäristö, toimintatavat ja tavoitteet. Liiketoimintasuunnitelman rinnalle tehdään rahoitus-, kannattavuus- ja myyntilaskelmat. Ennen yritysmuodon valintaa selvitetään yritystoiminnan luvanvaraisuus ja järjestetään toiminnalle rahoitus. Yritysmuoto tulee valita omien resurssien ja tavoitteiden mukaisesti. Yritysmuodoista kerrotaan kohdassa 5.3.1. Kun yritysmuoto on valittu, tehdään perustamisilmoitus Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään Y-lomakkeella. Samalla Y-lomakkeella tehdään ilmoitus kaupparekisteriin ja Verohallinnolle. Kun kaikki yllämainittu on tehty, yritykselle tulee hankkia tarvittavat vakuutukset ja järjestää kirjanpito. (Perustamisopas 2014, 9.)

5.1 Yrityksen vakuutukset

Yrittäjän eläkevakuutus eli YEL-vakuutus on ainoa pakollinen vakuutus, joka yrittäjän tulee hankkia. Tämäkin on pakollinen vain jos yrittäjän vuosittainen työtulo ylittää 7 430,59 euroa (vuonna 2014) ja yritystoiminta on kestänyt yli neljä kuukautta. Vapaaehtoisesti otettavista vakuutuksista voi hankkia yrittäjän vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen, joka korvaa myös vapaa-ajalla sattuneet vahingot, ja jonka voi laskea verovähennykseksi. Keskeytysvakuutus korvaa liiketoiminnan keskeytymisestä aiheutuvat tulojen menetykset, ja oikeusturvavakuutus korvaa mahdolliset asianajo- ja oikeudenkäyntikulut. (Perustamisopas 2014, 40.)

Vastuuvakuutus on vapaaehtoisesti hankittava vakuutus, mutta viittomakielen tulkkausta tarjoavalla yrityksellä on oltava vastuuvakuutus Kelan määräyksestä. Vastuuvakuutus korvaa tiettyjen edellytysten mukaisesti toiselle osapuolelle

aiheutuneet vahingot ja niiden selvittelyyn liittyvät kustannukset ja myös mahdolliset oikeudenkäyntikulut. Työn tai palvelun tilaaja voi vaatia yritykseltä vastuuvakuutuksen. (Perustamisopas 2014, 40; Kela 2013b.)

5.2 Yrittäjyyden riskit

Yrittäjyydessä on aina vahingon mahdollisuuksia eli riskejä, jotka ovat yritystoiminnan kannalta kuitenkin välttämättömiä. Riskien ottaminen on menestymisen kannalta merkittävä asia ja liiketoiminnassa riskien ottaminen voi luoda myös uusia mahdollisuuksia. Yrittäjän on tunnistettava ja hallittava oman alansa riskit, pystyttävä vaikuttamaan ja varautumaan niihin sekä suojautumaan niiltä. Riskien hallinta on silloin hyvää, kun riskit tiedostetaan, ne osataan ennakoita ja niiden käsittely on suunnitelmallista ja järjestelmällistä. Yritystoiminnan riskit voivat liittyä henkilöihin, liiketiloihin, sopimus- ja vastuuasioihin, tietoon, tuotteeseen, ympäristöön, keskeytyksiin, rikoksiin ja tulipaloihin. (Perustamisopas 2014, 16.)

Kerroin aikaisemmin kappaleessa kaksi, miten nykyään on kannattavampaa antaa toimeksiantoja toiselle yritykselle työntekijän palkkaamisen sijaan. Yritysten välisiä toimeksiantoja voidaan kutsua toisella nimellä palveluiden ostamiseksi, jolloin yritys tarjoaa palvelunsa toisen yrityksen käyttöön maksua vastaan eikä silloin kuitenkaan palkata ketään tai tehdä työsopimuksia. Toisen yrityksen toimeksiannossa vältetään riskiltä, joita työntekijän palkkaamisesta aiheutuu. Työntekijän pitäminen maksaa yritykselle, ja silloin on myös huomioitava erilaiset työntekijään liittyvät vakuutukset ja järjestettävä työterveydenhuolto. Jos työntekijöitä on enemmän kuin kymmenen, tulee työnantajan huolehtia myös työsuojeluvaltuutetun valitsemisesta. Toimeksianto toiselle yritykselle ei aiheuta riskiä, koska yritykset vastaavat itse itsestään. (Pirkka Hyssälä, henkilökohtainen tiedonanto, 12.12.2013; Petri Huuhka, henkilökohtainen tiedonanto, 20.3.2014.)

5.3 Yritysmuodon valinta

Yritysmuodon valinta vaatii harkintaa, sillä se vaikuttaa moneen asiaan tulevaisuudessa. Yritysmuotojen eri ominaisuudet vaikuttavat muun muassa mukana olevien henkilöiden taloudellisiin vastuisiin, oikeuksiin päätöksenteoissa, verotukseen ja yrityksen lopettamistapaan. Yritysmuotoa valittaessa on otettava huomioon myös henkilökohtaiset elämäntilanteet ja taloudelliset resurssit. Jos yritysmuodon valinta on vaikeaa eikä tiedä asiasta riittävästi, voi apua kysyä TE- eli Työvoima- ja elinkeinokeskuksesta tai esimerkiksi Turun alueella Yrityspalvelukeskus Potkurista. (Meretniemi & Ylönen 2009, 40; Pirkka Hyssälä, henkilökohtainen tiedonanto, 12.12.2013.)

Yritysmuodon valintaan vaikuttavia seikkoja ovat muun muassa perustajajäsenten lukumäärä, toiminnan laajuus ja suunniteltu yrityskoko, tarvittava pääoma, yritystoiminnan riskit sekä yrityksen imago, vakuuttavuus ja luotettavuus (Meretniemi & Ylönen 2009, 40).

5.3.1 Yritysmuodot

Suomessa yritysmuotoja on viisi ja ne jakaantuvat henkilöyrittäjiin ja pääomayrittäjiin. Henkilöyrittäjien ja pääomayrittäjien suurin ero on vastuissa, joista suurimmat ovat esimerkiksi velat. Henkilöyrittäjien veloista ja vastuista vastataan henkilökohtaisella omaisuudella, kun taas pääomayrittäjien vain yritys vastaa niistä. Henkilöyrittäjiin kuuluu yksityisliike eli toiminimi, avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Pääomayrittäjiin kuuluu osakeyhtiö ja osuuskunta. (Meretniemi & Ylönen 2009, 41; Petri Huuhka, henkilökohtainen tiedonanto, 7.3.2014.) Seuraavassa kerron lyhyesti jokaisesta yritysmuodosta ja kappaleen loppuun listaan kaikki kyseisellä yritysmuodolla Suomessa kuulovammaisten tulkkauspalvelua tuottavat tulkkausfirmat, jotka tarjoavat perustason ja vaativan tason yleistulkausta.

Toiminimen perustaminen on kaikkein yksinkertaisinta, nopeinta ja halvinta. Toiminimen perustaja voi myös palkata työntekijöitä. Toiminimessä yrityksen toiminta perustuu yrittäjän omaan ammattitaitoon ja osaamiseen, jota yrityksessä pääasiassa harjoitetaan. Toiminimen perustajat ovat usein elinkeinon-, ammatin-, ja liikkeenharjoittajia. Toiminimen perustamisesta ei tarvitse tehdä ilmoitusta, mutta perusilmoituksen tekemistä suositellaan, koska rekisteröinti suojaa yrityksen toiminimen parhaiten. Toiminimessä yrityksen vastuu ja päätöksenteko on yksin elinkeinonharjoittajalla ja hän voi tehdä kaikki yritystä koskevat päätökset itse. Yrittäjä on vastuussa oman yrityksensä sitoumuksista ja riskeistä koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Meretniemi & Ylönen 2009, 42–43.) Koska toiminimi sopii hyvin yhden henkilön liiketoiminnaksi, se on hyvä yritysmuoto myös viittomakielentulkeille, jos haluaa perustaa yrityksen yksin (Leinonen 2005, 14). Vuonna 2014 Suomessa kuulovammaisten tulkkauspalvelua toiminimellä tarjoavia yrityksiä on 24, ja ne ovat SV-Tulkki, Tmi MKK Työt, Käsitys, Viitox, Tulkkauspalvelut Lehtinen, TIIMA Tulkkauspalvelu, Tulkkaus Koponen, Päivi Homi, Viittomakielen Tulkkauspalvelu Liinu, Tmi Anne Ahokas, Tulkkauspalvelu Aura, Viittomakielialan palvelut Piia Nuolioja, Tmi KädenKäännös, Toiminimi Jaanakos, Rosalind, Tulkkipalvelu Interaktio, G-B Tolk, Tapani Alanen/Sinun Aika, Signolea Viittomakielialan Tulkkipalvelut, Tmi TJ Ketonen, Tulkkimies Mika J. Leppänen, Opetus- ja tulkkauspalvelu Ritva Knuutinen, Tmi Sirpa Karttiala ja Viittomakielen tulkkaus Johanna Kastiainen. (Kela 2014).

Kaksi tai useampi yhtiömiestä voi perustaa avoimen yhtiön, johon ei tarvita rahallista panosta, vaan vain työpanos riittää. Yhtiömiehet voivat olla joko luonnollisia henkilöitä tai yhtiöitä. Avoimessa yhtiössä olevat yhtiömiehet ovat kaikki vastuullisia ja voivat tehdä sitovia oikeustoimia, ellei oikeutta rajoiteta yhtiömiesten sopimuksella. Yhtiömiehet ovat vastuussa yhtiön veloista ja velvoitteista kukin henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Meretniemi & Ylönen 2009, 43–44.) Avoin yhtiö Tulkkauspalvelu Onni on ainut kuulovammaisten tulkkauspalvelua tarjoava avoin yhtiö Suomessa (Kela 2014).

Kommandiittiyhtiössä pitää olla vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies, joka toimii yhtiön nimissä. Yhtiömiehen lisäksi on oltava rahoittaja, joka saa

sopimuksen mukaan osuuden yhtiön voitoista. Kommandiittiyhtiötä perustettaessa tehdään kirjallinen yhtiösopimus. (Pursinainen 2012, 177.) Kuulovammaisten tulkkauspalvelua tarjoavista yrityksistä kommandiittiyhtiöitä ovat Sundby Hembageri KB, Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky Carea ja Juhan Paja Ky. Kaksi jälkimmäistä tarjoavat myös vaativan tasonyleistulkkausta. (Kela 2014.)

Osuuskunnassa on jäsenenä saman alan ammattilaisia, jotka voivat jakaa tietotaitoa keskenään. Osuuskuntayrittäjyys on riskitön tapa kokeilla yrittäjyyttä, koska osuuskuntayrityksessä toimivalla henkilöllä on oikeus saada soviteltua päivärahaa. Osuuskunnan jäsenet ovat yrityksen omistajia ja jokaisella jäsenellä on oltava osuuskunnasta vähintään yksi osuus, josta maksetaan sääntöjen mukainen osuusmaksu. Osuuskunnan jäsenet eivät yleensä ole vastuussa osuuskunnan sitoumuksista henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Pursiainen 2012, 175–176.) Viittomakielialan Osuuskunta Via, Tulkkauspalvelut Prima Vista Osk ja Osuuskunta Ajan pyörä/Mungomedia tarjoavat kuulovammaisten tulkkauspalvelua (Kela 2014).

Osakeyhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään 2 500 euron pääoma ja sen voi perustaa yksin. Osakeyhtiön yleisin perustamissyy on se, että sieltä voi ostaa osinkoja. Jos osakeyhtiön perustaa useampi henkilö kuin yksi, on hallitukseen valittava puheenjohtaja ja jäseniä. Osakeyhtiön perustamisesta on tehtävä kirjallinen yhtiösopimus. (Pursiainen 2012, 177.) Vuonna 2014 kuulovammaisten tulkkauspalvelua tarjoavista yrityksistä 31 on osakeyhtiöitä ja ne ovat Tulkkaus Siluetti Oy, Tulkkaus Trilog Oy, Tulkkauspalvelu Arvo Oy, Viittomakielen tulkkaus- ja käännöspalvelu Oiva Oy, Viitoppa Oy, CT-Tulkkipalvelut Oy, Tulkkiva Oy, Tulkkauspalvelut Eltia Oy, HLS-Sosiaalipalvelut Oy/Avida Tulkkikeskus, TulkkausILONA Oy, Tulke Oy, Gloricom Oy, Tulkkipalvelut Sivupersoonaa Oy, Sign Line Oy, Tulkkaus- ja käännöspalvelu Sofar Oy, Viparo –Viittomakieliset Palvelut Aro Oy, Omnivis Oy, Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy/Humanistinen amk, Oy Käännös- ja tulkkauspalvelut Mokoma ab, DiakOppi/Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy, Viittomakielen tulkkauspalvelu Signaali Oy, Lankinen Consulting Oy, Tulkkaus Periferia Oy, Mireal –Signmark Productions Oy, Sanscom Oy, Sign House Oy,

Sanamaailma Oy, Tulkkauspalvelu Käet Oy, Vierelläsi Oy, Tulkkauspalvelu Oscar Oy ja Viitothan Oy. (Kela 2014).

Muita kuulovammaisten tulkkauspalvelua tuottavia tahoja ovat Jyväskylän yliopisto, Ryhmittymä Tampereen tulkkeskus LÄNSI, Ryhmittymä Tampereen tulkkeskus ITÄ ja Nurmeksien kaupunki (Kela 2014).

5.3.2 Eri yritysmuotojen edut viittomakielen tulkeille

Toiminimen perustaminen antaa tulkkille vapauden tehdä tulkkaustyötä samalla tavalla kuin freelancer-tulkit aikoinaan, eikä sen perustaminen vaadi paljoa ylimääräistä työtä. Kuitenkin työnteko toiminimellä varmistaa yrittäjälle vakuutusturvan ja säännöllisemmät tulot. (Leinonen 2005, 14.)

Useamman tulkin työskennellessä yhdessä voi yritysmuodoksi valita osuuskunnan, osakeyhtiön tai kommandiittiyhtiön. Tulkkien työnantajaongelmista johtuneet vaikeudet ovat ratkenneet yrittäjyyden ja yrityksissä työskentelyn avulla. Vanhan tulkki-kunta-asiakas –kolmiomallin tilalle on tullut kuvio, jossa puskurina ja eräänlaisena välittäjänä toimii yritys, joka on yhteydessä tulkkiin, kuntaan ja asiakkaaseen. Työnantaja ei siis ole tulkkausalan käyttäjä eikä sen maksaja, vaan itse yritys. Yrityksessä työskentelyn hyviä puolia on se, että parhaassa tilanteessa yritys hoitaa tilausten valmistelut, sopimukset ja yhteydenpidon. Tällöin tulkki pystyy keskittymään täysin omaan työhönsä eli tulkkaamiseen ja hoitamaan siihen kuuluvan valmistautumisen. (Leinonen 2005, 14.)

Yrittäjäksi tai yksityiseen yritykseen työntekijäksi houkuttelee muun muassa korkeampi palkka. Työntekijän etuihin yrityksessä kuuluu myös työyhteisön edut, ikä- ja koulutussisäiset sekä koulutautumismahdollisuudet, joita tulkit eivät saaneet toimiessaan freelancer-tulkkina. Yrittäjyyden suurimpana etuna on kuitenkin oma päätäntä- ja toimintavalta. (Leinonen 2005, 15.)

6 KYSELYTUTKIMUS JA VASTAUSTEN ANALYSOINTI

Kartoittaessani tulkkien mielenkiintoa oman yrityksen perustamiseen käytin sähköistä Webropol-kyselyä. Kyselyäni voidaan pitää fenomenologisena tutkimuksena, jossa tarkastellaan tulkkien kokemuksia ja näkemyksiä yrittäjyydestä. Valitsin Webropol-kyselyn, koska se oli yksinkertainen ja luotettava tapa kerätä vastauksia laajaltakin alueelta, ja kaikki vastaajat pystyivät pysymään anonyymeina. Webropol-kyselyssä pystyin käyttämään niin monivalinta- kuin avoimiakin kysymyksiä, joiden avulla sain mahdollisimman kattavia ja monipuolisia vastauksia. Lähetin kyselyn sähköpostitse saatekirjeen kanssa, jossa kerroin kuka olen, mitkä ovat työni tavoitteet, ja milloin ja mistä tuloksia voi nähdä. Kyselyyn pääsi vastaamaan sähköpostissa olevan linkin kautta. Kysely on liitettyä työn loppuun (Liite: Kysely viittomakielen tulkkien kiinnostuksesta perustaa oma yritys.)

6.1 Kyselyn suunnittelu ja toteutus

Kyselyn päätavoitteena oli saada selville, mitkä ovat tekijöitä, jotka saavat viittomakielen tulkin kiinnostumaan oman yrityksen perustamisesta. Pidän selvänä sitä, että kaikki eivät ole kiinnostuneita yrittäjyydestä eikä kaikkien luonne sovi yrittäjäksi. Halusin selvittää, löytyisikö yrittäjäksi haluamattomien väliltä yhteisiä tekijöitä tai piirteitä ja vastavuoroisesti mitä yhteistä voisi olla yrittäjiksi haluavilla. Näiden ajatusten pohjalta lähdin laatimaan kysymyksiä, joiden vastausten perusteella saisin käsityksen siitä, millaista persoonaa yrittäjyys kiinnostaa ja miksi se ei kiinnosta kaikkia.

Jaoin kyselyn kahteen osaan. Ensimmäiseen osaan vastasivat henkilöt, jotka olivat kiinnostuneita yrityksen perustamisesta tai joilla oli jo oma yritys. Toiseen osaan vastasivat ne tulkit, jotka eivät olleet halukkaita perustamaan yritystä. Kyselyn alussa oli kahdeksan kysymystä, jotka olivat kaikille yhteisiä. Viimeinen yhteinen kysymys oli, haluaisiko vastaaja perustaa oman yrityksen vai ei. Vastauksesta riippuen kysely ohjautui tiettyihin kysymyksiin. Niille, jotka halusivat perustaa oman yrityksen tai joilla oli yritys jo ennestään, laadin

kysymyksiä liittyen omaan työpersoonaan, työyhteisöön, yrittäjyyskoulutukseen, tietoisuuteen yritysmuodoista, inspiraatioista ja motiiveista yrittäjyyteen ja tulkki-koulutuksen tarpeellisista yrittäjyyskursseista. Niille, joilla oli entuudestaan oma yritys, esitin lisäkysymyksiä kokemuksista yrittäjänä. Pyysin esimerkiksi kertomaan, mitä tulisi tietää yrittäjyydestä ennen yrittäjäksi ryhtymistä ja mitkä asiat on koettu yrittäjyydessä helpoiksi tai vaikeiksi.

Niiltä, jotka eivät olleet halukkaita perustamaan yritystä, kysyin muutaman saman kysymyksen kuin halukkailtakin liittyen työpersoonaan, työyhteisöön ja tulkki-koulutuksessa kerrottavan yrittäjyystietouden tarpeeseen. Lopuilla kysymyksillä halusin selvittää, millaisena yrittäjyys koetaan, onko yrityksen perustamista koskaan mietitty ja miksi yritystä ei haluta perustaa.

Pidin kyselyn lyhyenä ja esitin opinnäytetyöni aiheen kannalta vain oleellisimmat kysymykset, jotta kysely olisi ytimekäs ja siihen olisi helppo vastata. Suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä, joiden analysointi Webropol-ohjelmalla oli yksinkertaista. Muutamissa kohdissa käytin avointa kysymystä, johon sai vastata vapaasti omin sanoin. Avoimilla kysymyksillä halusin saada tarkimman vastauksen ja vastaajan rehellisen mielipiteen kysymykseen.

6.2 Vastaukset ja niiden analysointi

Lähetin kyselyni Etelä ja Keski-Suomen alueen viittomakielen tulkeille Suomen Viittomakielen Tulkit ry:n postituslistojen kautta. Kyselyni tavoitti yhteensä noin 450 tulkkiä. Luku on epämääräinen johtuen siitä, että osa kyselyn saaneista tulkeista saattaa olla useammalla postituslistalla. Kyselyyni vastasi 113 tulkkiä, eli vastausprosentti oli 25 %, joten kyselyn tuloksia voidaan pitää yleistettävänä. Vastanneista viisi oli miehiä ja loput 108 naisia. Kyselyyn vastanneista 42 % eli 47 tulkkiä oli halukkaita perustamaan oman yrityksen tai heillä oli jo oma yritys, ja 58 % eli 66 tulkkiä ei ollut kiinnostunut oman yrityksen perustamisesta. Käytän työssäni yrittäjyydestä kiinnostuneiden ryhmästä nimitystä A ja yrittäjyydestä kiinnostumattomista nimitystä B.

Kysyin kaikilta, kauanko he ovat työskennelleet tulkkeina, jotta saisin käsityksen siitä, kuinka pitkään tulkit ovat alalla. Olen ymmärtänyt, että harva tulkki on tulkkausalalla eläkeikään asti. Kysymys oli kaikille yhteinen, ja suurin osa vastanneista, 50 %, oli toiminut viittomakielen tulkkina 0–5 vuotta, 20 % oli toiminut tulkkina 6–10 vuotta, 13 % 11–15 vuotta, 8 % 16–20 vuotta ja 9 % oli tehnyt tulkin töitä yli 20 vuotta. 0–5 vuotta tulkin töissä olleiden vastausmäärästä voi päätellä, että tulkkeja on työllistynyt tulkin töihin viime vuosina aikaisempaa enemmän tai tulkit vaihtavat alaa oltuaan töissä muutaman vuoden. Yrittäjyyden kannalta oli kuitenkin hyvä huomata että jotkut tulkit pysyvät alalla pitkään, ja menestyvät työssään.

Kysyin kaikilta, mitä he ajattelevat sanasta yrittäjyys. 88 tulkkia vastasi sen olevan haastavaa, mutta yrittäjyyden ajateltiin myös olevan mielenkiintoista, pelottavaa, itsensä toteuttamista ja sen nähtiin antavan vapauksia. 22 vastaajaa ei ollut lainkaan kiinnostunut yrittäjyydestä. Valmiiden vaihtoehtojen lisäksi vastaajalla oli mahdollisuus antaa omia mielipiteitä, joista erottui selkeää kiinnostusta ja vastavuoroisesti kiinnostumattomuutta yrittäjyyttä kohtaan. Stressaavuus, riskialttius ja työläys nousivat selkeimmin esiin. Yrittäjyyden ajateltiin kuitenkin olevan myös muotia, taloudellisesti kannattavaa, intohimoa työhön ja ehkä tulevaisuudessa jopa ainoa järkevä työllistymisen mahdollisuus sopimusasioiden muuttuessa entistä hankalammaksi.

Kaikista kyselyyn vastanneista 55 %:lla oli käsitelty yrittäjyyttä jollain tasolla viittomakielen tulkikoulutuksessa. Lähes kaikilla aiheen käsittely oli kuitenkin ollut pintapuolista ja hyvin vähäistä, ja opintojen aikana oli ollut yksi tai kaksi yrittäjyyttä käsittelevää kurssia tai asiantuntijaluentoja. Esitin molemmille ryhmille kysymyksen, tulisiko tulkikoulutuksessa kertoa enemmän yrittäjyydestä. Kaikista 113 vastaajasta 73 % eli 82 tulkkia oli sitä mieltä, että yrittäjyyttä tulisi käsitellä enemmän. Yrittäjyyden käsittelyyn tulkikoulutuksessa ehdotettuja keinoja oli useita, mutta eniten esille nousivat ulkopuolisten asiantuntijoiden pitämät yrittäjyyskurssit, joissa ilmeni, mitä yrittäjyys konkreettisesti on ja millaisia jo yrityksen perustaneiden tulkkien kokemukset ovat. Myös muiden koulutusalojen kanssa yhteistyössä suoritettavien

yrittäjyyskurssien tai vapaaehtoisten yrittäjyyttä käsittelevien opintokokonaisuuksien ajateltiin olevan hyödyllisiä. Olisi hyvä käsitellä juuri tulkkausalaan liittyvää yrittäjyyttä ja keskittyä muun muassa kilpailutuksen ja Kelan kanssa tehtävän yhteistyön tiedottamiseen. Yrittäjyyteen tulisi kannustaa, ja siitä pitäisi kertoa houkuttelevasti sekä keskustella sen hyvistä puolista eikä pelotella sen haastavuudella. Yrittäjyys pitäisi jo opiskeluaikana tehdä tutuksi, että yrittäjäksi ryhtymisen kynnys madaltuisi. Seuraavassa muutama avoin vastaus kysymykseen, miten tulkkikoulutuksessa tulisi kertoa yrittäjyydestä.

Nykyään tulisi ehdottomasti olla kurssi/kursseja yrittäjyyteen liittyen. Pelottelun sijaan kannustava koulutus olisi mielestäni paikallaan. Jos ei oppilaitoksista löydy asiantuntijoita, olisi otettava ulkopuolisia yritys-elämästä tietäviä osaajia kouluttajiksi. Myös mahdolliset koulujen väliset yhteistyöt olisivat hyvä kanava. Esim. tulkkikoulutuksesta voisi käydä tekemässä vapaasti valittavia tai muita opintoja vaikkapa tradenomipuolella.

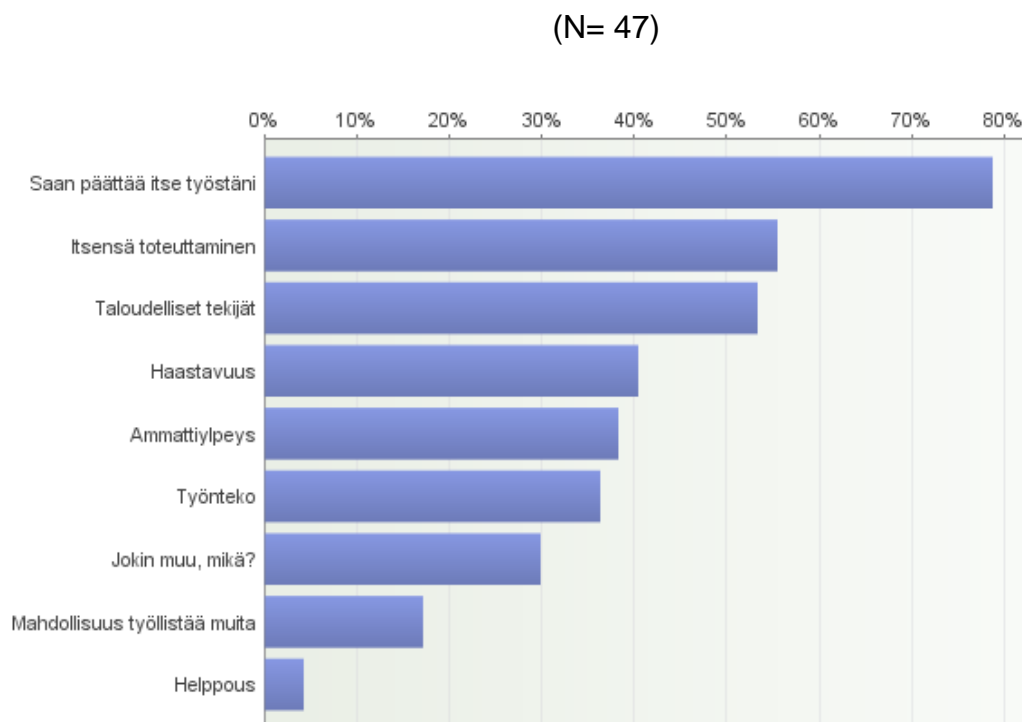
Rehellisesti ja alan todellinen tilanne (Kelan vaikutus) huomioiden.

Enemmän alalla toimivia yrittäjiä kertomaan työstään. Yritysvierailua, joissa konkreettisesti näkisi, mistä yrittäjän työpäivä/työviikko koostuu. Enemmän kirjallisuutta, tietoa alamme yrittäjyydestä.

Yrittäjyys kuuluu tällä hetkellä tulkkina olemisen vaihtoehtoihin ja siitä olisi hyvä saada perustiedot jo opiskeluvaiheessa, niin voi valmistuttuaan miettiä miten haluaa tätä työtä lähteä tekemään.

Kysyessäni, onko tällä hetkellä tai aikaisemmin ollut perheessä tai lähipiirissä yrittäjiä, kaikista 113 vastaajasta 22:lla ei ollut yrittäjäkontakteja ollenkaan. Suurimmalla osalla vastanneista oli erilaisia kontakteja yrittäjiin kaveri- ja lähipiirissä, suvussa ja perheessä. Lähipiirin yrittäjyystilanteen vaikutus omaan ajatteluun yrittäjyydestä osoittautui todella merkittäväksi ja vastaajilla oli sekä negatiivisia että positiivisia kokemuksia. Yrittäjyyden raskaus, vaativuus ja paperitöiden määrä liittyen vakuutuksiin ja maksuihin olivat yleisimmin mainittuja. Lähipiirin kautta saatu tieto yrittäjyydestä ja vierestä katsominen oli herättänyt vastaajissa joko mielenkiintoa tai ehdotonta pidättäytymistä yrittäjyyttä kohtaan. Ennen kaikkea yrittäjyyden korostettiin olevan kovaa työtä.

Ryhmälle A suunnatussa kysymyksessä, mikä yrittäjyydessä motivoi tai kiehtoo eniten, 78 % vastasi suurimman motivaation olevan päätösvalta omasta työstä. Itsensä toteuttaminen ja taloudelliset tekijät olivat seuraavaksi motivoivimmat asiat. Avoimeen vaihtoehtoon oli vastattu motivoiviksi tekijöiksi muun muassa oman ajankäytön hallinta, työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen, kokeilunhalu ja mahdollisuus luoda jotain omaa. Kuviosta yksi näkee muiden motivaatiotekijöiden jakautumisen vastaajien kesken.

KUVIO 1. Mikä yrittäjyydessä motivoi tai kiehtoo eniten

Kysyessäni ryhmältä A, minkä yritysmuodon vastaaja valitsisi omalle yritykselleen tai minkä oli valinnut omaa yritystä perustettaessa, 60 % vastaajista valitsi toiminimen, 21 % valitsi osakeyhtiön, 9 % osuuskunnan ja 11 % ei osannut sanoa. Kukaan ei valinnut avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä. Lähes kaikki yrityksen perustamisesta kiinnostuneet olivat kuitenkin tietoisia eri yritysmuodoista ja niiden ominaisuuksista.

Kysyin molemmilta ryhmiltä, millainen on heidän työpersoonansa. Kysymykseen oli annettu 14 valmista vastausvaihtoehtoa sekä mahdollisuus avoimeen vastaukseen. Ryhmältä A tuli eniten vastauksia vaihtoehtoon vastuullinen ja ryhmältä B vaihtoehtoon huolellinen. Vastuullisuuden ja huolellisuuden jälkeen molemmista ryhmistä eniten kerrottiin olevan ahkeria, oma-aloitteisia, epävarmuutta sietäviä, rentoja, täsmällisiä ja järjestelmällisiä. Molemmissa ryhmissä huolettomuus ja tiukkuus tuli vähiten valituksi. Kun kysyin ryhmältä B, millaisena he kokevat yrittäjyyden, vastasi 83 % sen olevan vastuullista. Oli mielenkiintoista nähdä, miten ryhmän B oletus yrittäjyydestä ja ryhmän A vastaus omasta työpersoonasta kohtasivat.

Ryhmästä B 77 % vastasi olevansa tiimityössä parhaimmillaan, kun kysyin millaisen työyhteisön he kokevat itselleen sopivimmaksi. Vaihtoehtoina oli yksin, tiimityössä tai avoin vastaus. Koska selkeästi suurin osa koki tiimityön olevan itselleen sopivaa, voi vastauksista päätellä, että yrittäjäksi ei ryhdytä mahdollisen yksinäisyyden ja itsenäisen työskentelyn takia. Ryhmästä A 47 % vastasi samaan kysymykseen tiimityön, mutta kuitenkin 21 % koki olevansa parhaimmillaan yksin. Ryhmästä B parhaimmillaan yksin työskenteli vain 5 %. Sekä A- että B- ryhmässä moni vastasi myös yksin- ja tiimityöskentelyn yhdistelmän itselleen sopivaksi.

Kysyin ryhmältä A, onko jokin asia inspiroinut yrityksen perustamiseen, toisin sanoen, mitkä ovat syyt, miksi yrittäjyys kiinnostaa. 77 %:lla vastaajista oli yrittäjyyteen inspiroivia tekijöitä. Kuten jo aiemmin ilmenneissä vastauksissa, myös tässä, vapaus ja itsemääräämisoikeus omista tekemisistään oli valtaosan suurin inspiraation lähde. Joillain oli kaveripiirissä tai kollegoissa yrittäjiä, joiden esimerkki oli herättänyt kiinnostusta omaan yrittäjyyteen. Myös ikävät kokemukset aikaisemmista työpaikoista tai työnantajista olivat saaneet vastaajat miettimään yrittäjäksi ryhtymistä. Samoin työstä tehdyn palkan saaminen suoraan itselleen houkutti vastaajia.

Pyysin jo yrityksen perustaneita tulkkeja kertomaan oman kokemuksen pohjalta, mitkä asiat ovat olleet yrittäjyydessä haastavia ja mitkä asiat ovat sujuneet hyvin. Ryhmästä A 25 tulkkia vastasi kysymykseen, mikä yrittäjyydessä on ollut

haastavaa, ja 23 kertoi, mikä on sujunut helposti. 44 % kysymykseen vastanneista mainitsi haastavaksi Kelan kanssa toimimisen, siihen liittyvät paperityöt sekä kilpailutuksen. Haastavaksi koettiin myös yrityksen talouden hallinta ja suunnittelu sekä hyvien yhteistyökumppanien, kuten tilitoimiston löytäminen. Myös tulevaisuuden suunnittelu ja kauaskantoinen ajattelu tuotti hankaluuksia. Yrittäjyydessä hyvin sujuviksi asioiksi mainittiin asiakastyö ja itse tulkkaus, yhteistyö muiden alalla toimijoiden kanssa, laskutus ja koko yrityksen perustamisprosessi. Työstä saatu positiivinen palaute lisäsi myös työn sujuvuutta. Muutamien vastauksista sai lukea, että kaikki oli yrittäjyyden osalta sujunut hyvin. Poimin avoimista vastauksista muutaman kokemuksen yrittäjyyden haastavuudesta ja helppoudesta.

Haastavaa

Yrittäjäksi ryhtyminen ilman yrittäjyyteen tähtäävää koulutusta.

Tulevaisuuden arviointi Kelan määrittellessä yksipuoleisesti alan toteuttamista.

Helppoa

Itse yrityksen perustaminen on ollut helppoa, sillä apua ja asiantuntijapalveluita on helposti saatavilla.

Tulkkaukstyö, erilaiset rekisteröinnit, työnsaanti, verkostoituminen, ja lopulta myös se laskutus.

Kysyin ryhmältä B, oltiinko yrityksen perustamista koskaan edes harkittu. Vastaajista 50 % ei ollut koskaan miettinyt perustavansa yritystä ja toiset 50 % oli joskus ajatellut yrittäjyyttä omalle kohdalleen. Joskus yrittäjyyttä ajatelleille esitin jatkokysymyksen siitä, mitkä tekijät ovat kuitenkin estäneet yrityksen perustamisen. Vastauksista löytyi monta yhteistä tekijää, ja useimmiten syyksi mainittiin pelko siitä että ei pärjää, rohkeutta ei ole riittävästi tai ei koe vielä olevansa riittävän ammattitaitoinen tulkki. Alan jatkuvat muutokset, epävakaut työllisyystilanteet ja yksin yrittäminen eivät houkuta. Moni vastasi olevansa

tyytyväinen omaan työtilanteeseensa palkollisena, eikä siksi nähnyt tarvetta ryhtyä yrittäjäksi. Yrittäjyyttä ei koettu ajankohtaiseksi asiaksi, mutta moni vastasi sen olevan mahdollista joskus tulevaisuudessa. Seuraavassa muutama B-ryhmän vastaus siihen, mitkä tekijät ovat estäneet yrityksen perustamisen, vaikka yrittäjyyttä on kuitenkin mietitty.

Alan organisaatiomuutokset ja kilpailutuksen aiheuttamat haasteet.

Yksittäisen palveluntuottajan voimattomuus Kelaa kohtaan pelottaa.

Hetkittäin on käynyt mielessä, mutta työlasti vaikuttaa niin isolta, etten ole jaksanut asiaa sen tarkemmin edes ajatella.

Esitin ryhmälle B pakollisen avoimen kysymyksen siitä, miksi omaa yritystä ei haluta perustaa. Halusin selvittää kysymyksellä, mikä on se keskeisin syy, miksi yrittäjyys ei kiinnosta. Syiksi selvisi oma halu kehittyä paremmaksi ja varmemmaksi tulkiksi ennen uusien haasteiden vastaanottamista, halu keskittyä vain tulkkaukseen, saada kiinteää palkkaa, pysyä viihtyisässä ja turvallisessa työyhteisössä, saada työntekijän edut, ja tarve siihen, että joku osaava henkilö hoitaa isot päätökset ja vastaa riskeistä. Ryhmän B kyseisen kysymyksen vastauksista ilmeni selvästi, että yrittäjäksi ryhtymiseen ei ole tarvetta, eikä yrittäjyys kiinnosta riittävästi yrityksen menestymiseksi.

7 POHDINTA

Opinnäytetyötä tehdessäni sain tavoitteeni mukaisesti käsityksen siitä, millainen tulkkipersoona perustaa oman yrityksen ja millainen ei. Minulle selvisi myös millaista viittomakielen tulkin yrittäjyys teoriassa voi olla. Yrittäjyyteen liitetään paljon monimutkaisten päätösten ja paperitöiden tekemistä, ja yrittäjyyden tuoma työmäärä koetaan raskaaksi. Kyselyn vastauksia pohtiessani ja analysoidessani huomasin, että yrittäjyys jakaa paljon mielipiteitä. Osalla on yrityksen perustamisesta tähän päivään saakka kaikki sujunut hyvin. Osa joutuu kamppailemaan Kelan asettamien haasteiden ja yrittäjän painavan vastuun kanssa.

Uskon, että ihmisen persoona ja luonne ovat avaintekijöitä siihen, ryhtyykö yrittäjäksi vai ei. Luonnollisesti yrittäjyys ei sovi kaikille. On selvää, että myös työnantajien alaisuudessa toimivia työntekijöitä tarvitaan. Nykyisessä yhteiskunnassa, jossa monilla aloilla vallitsee yritystalous, on tarkasteltava vakavasti omaa suhdettaan yrittäjyyteen ja sen kasvavaan rooliin. Opinnäytetyön tekemisen myötä itselleni konkretisoitui yrittäjyyden asema tämän hetkisessä yhteiskunnassa ja asenteeni yrittäjyyttä kohtaan on muuttunut positiivisemmaksi. Työn tekemisen kautta sain selville, mitkä ovat yleisellä tasolla yrityksen perustamisen vaatimukset ja mitä viittomakielen tulkin yrittäjyys vaatii.

Haluan nostaa tuloksista esille viittomakielen tulkkikoulutuksessa saatavan yrittäjyystietouden tärkeyden ja sen, että sitä tulisi käsitellä paljon enemmän. Nykypäivän tulkkiausala viittaa vahvasti yrittäjyyteen, vaikka kaikki eivät yrittäjäksi ryhdykään. Näin yrittäjälähtöisen alan tulisi kuitenkin tarjota kunnon tietopohja yrittäjyydestä ja sen vaatimuksista. Moni kyselyyn vastanneista, jo yrityksen perustaneista tulkeista, oli itse hankkinut tarvittavan tiedon yrittäjyydestä ja lisäkouluttautunut yrittäjyyskurssilla.

Omien ennako-odotusteni mukaisesti yrittäjyys koetaan haastavaksi ja vastuulliseksi työksi, mutta sillä on myös lukuisia hyviä puolia. Yrittäjäksi

ryhtyminen vaatii rohkeutta ja omaa vahvaa tahtoa, koska yrittäjä tekee työtä ennen kaikkea itseään varten.

Jatkotutkimusaiheina voisi selvittää Pohjois-Suomessa toimivien tulkkien mielenkiintoa yrittäjyyteen ja selvittää, onko yrittäjyys pohjoisempana kannattavaa. Olisi myös mielenkiintoista tietää, valmistuuko tulevaisuudessa tulkkia liikaa ja kasvaako yritysten määrä liian suureksi työn määrään nähden. Asennetta yrittäjyyttä kohtaan voisi vertailla kokeneiden ja vastavalmistuneiden tulkkien kesken ja selvittää niiden eroja. Tulkkien yrittäjyystilanne Suomessa verrattuna muihin maihin olisi myös aiheena ajankohtainen ja kiinnostava.

LÄHTEET

Efsli 2009. Conference Proceedings. Sound mind in sound hand. European forum of sign language interpreters 2010.

Huuhka, Petri 2014. Yrittäjä, Garden Gym. Raisio.
Henkilökohtainen tiedonanto 7.3.

Hyssälä, Pirkka 2013. Yritysneuvoja, Yrityspalvelukeskus Potkuri. Turku.
Henkilökohtainen tiedonanto 12.12.

Hyssälä, Pirkka & Konttinen, Timo 2008. Työmarkkinat muuttuvat.
Kielisilta 3/2008, 22.

Hägg, Outi 2011. Yrittäjäyysvalmennus ja yrittäjäidentiteetti. Tampereen yliopisto.
Tampere. Kasvatustieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja.

Kela 2013a. Kela kilpailuttaa vammaisten tulkkauspalvelun.
Viitattu 12.12.2013. http://www.kela.fi/ajankohtaista-henkiloasiakkaat/-/asset_publisher/kg5xtoqDw6Wf/content/kela-kilpailuttaa-vammaisten-tulkkauspalvelun.

Kela 2013b. Tarjouspyyntö – Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu. Kela 62/331/2013. Viitattu 11.3.2014. Tuloste tekijän hallussa.

Kela 2014. Valitut palveluntuottajat. Viitattu 7.3.2014. Etelä- ja Länsi-Suomen kilpailutusalue.

http://www.kela.fi/documents/10180/1169666/Hankintap%C3%A4%C3%A4t%C3%B6sj%C3%A4rjestys_ESU%2BL%C3%84SU+2014-2015.pdf/c91bb798-d306-4ec5-a43c-1f56c3d8a49e .

Itä- ja Pohjois-Suomen kilpailutusalue.

<http://www.kela.fi/documents/10180/1169666/Hankintap%C3%A4>

C3%A4t%C3%B6sj%C3%A4rjestys_ISU%2BPOSU_2014-2015.pdf/b840f176-b44a-4d68-99be-754af78a2355.

Korhonen, Maija; Komulainen, Katri & Rätty, Hannu 2012. Opettajien tulkinnat yrittäjyyskasvatuksen tavoitteista diskurssiivisena kamppailuna. Viitattu 19.3.2014.

http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=458.

Leinonen, Juhana 2005. Tulkit yrittämään! Kielisilta 3/2005, 14–15.

Meretniemi, Irma & Ylönen, Hanna 2009. Yrityksen perustajan käsikirja, 1. –2.-painos. Keuruu: Otava.

Näykki, Armi 2009. Kilpailutus muutti palvelurakennetta merkittävästi. Kielisilta 2/2009, 22.

Opetusministeriö 2004. Yrittäjyyskasvatuksen linjaukset ja toimenpideohjelma. Viitattu 19.3.2014.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_169_opm18.pdf?lang=fi.

Perustamisopas 2014. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle. Viitattu 18.3.2014. http://www.perustamisopas.fi/sites/perustamisopas.fi/files/Perustamisopas_2014_web.pdf.

Pursiainen, Sirpa 2012. Ammattilaisen ABC. Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tiedous. 1. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Puurula, Susanna 2010. Viittomakielen tulkkiopiskelijasta yrittäjäksi. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Turun toimipaikka. Viittomakielentulkin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun järjestämisvastuu siirtyy kunnilta Kelalle syyskuun alussa. Viitattu 11.12.2013.

<http://www.stm.fi/tiedotteet/kuntainfot/kuntainfo/-/view/1489697>.

Suomen viittomakielen tulkit ry i.a. Yrittäjyys. Viitattu 11.12.2013.

<http://www.tulkit.net/viittomakielen-tulkit-suomessa/yrittajyys/>.

Yrityskylä i.a. Mikä yrityskylä? Viitattu 13.12.2013. <http://yrityskylä.fi/fi/mika-yrityskylä/>.

LIITE

Liite: Kysely viittomakielen tulkkien kiinnostuksesta perustaa oma yritys

1. Sukupuoli

Nainen

Mies

2. Ikä

20-30

31-40

41-50

51-60

61+

3. Kuinka monta vuotta olet toiminut viittomakielen tulkkina?

0-5

6-10

11-15

16-20

yli 20

4. Mitä ajattelet sanasta yrittäjyys? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

Mielenkiintoista

Antaa vapauksia

Itsensä toteuttamista

Haastavaa

Pelottavaa

Ei kiinnosta

Jokin muu, mikä_____

5. Käsiteltiinkö tulkkikoulutuksessasi yrittäjyyttä?

Kyllä, miten? _____

Ei

6. Onko perheessäsi tai lähipiirissäsi yrittäjiä? (Vastaa myös, jos perheessäsi tai lähipiirissäsi on aikaisemmin ollut yrittäjiä, mutta ei ole enää.)

Toinen vanhemmistani on yrittäjä

Molemmat vanhempani ovat yrittäjiä

Sisaruksistani yksi tai useampi on yrittäjä

Suvussani on yksi tai useampi yrittäjä

Kaveri- tai lähipiirissäni on yksi tai useampi yrittäjä

Perheessäni tai lähipiirissäni ei ole yrittäjiä

7. Vaikuttaako lähipiirisi yrittäjyystilanne mielipiteeseesi yrittäjyydestä?

Kyllä, miten? _____

Ei

8. Haluaisitko perustaa oman yrityksen? Tai onko sinulla jo oma yritys?

Kyllä. Vastaa kysymyksiin 9-21

En. Kysely siirtää sinut kysymykseen 22

Kysymykset 9-21 on suunnattu yrityksen perustamisesta kiinnostuneille.

9. Oletko saanut yrittäjyyskoulutusta?

Kyllä, mitä? _____

En

10. Mikä yrittäjyydessä motivoi tai kiehtoo eniten? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

Taloudelliset tekijät

Saan päättää itse työstäni

Ammattiylepys

Haastavuus

Helppous

Työnteko

Itsensä toteuttaminen

Mahdollisuus työllistää muita

Jokin muu, mikä? _____

11. Oletko tietoinen eri yritysmuodoista ja niiden ominaisuuksista?

Kyllä

En

12. Mikäli perustaisit yrityksen tai sinulla on jo yritys, minkä yritysmuodon valitsisit/valitsit?

Toiminimi

Osuuskunta

Osakeyhtiö

Kommandiittiyhtiö

Avoin yhtiö

En osaa sanoa

13. Millainen on työpersoonasi? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

Järjestelmällinen

Ahkera

Rento

Luova

Huolellinen

Huoleton
Hoidan asiat aina ajallaan
Tiukka
Täsmällinen
Oma-aloitteinen
Päätäväinen
Siedän epävarmuutta
En pelkää tehdä isoja päätöksiä
Vastuullinen
Jokin muu, mikä? _____

14. Millaisessa työyhteisössä olet parhaimmillasi?

Tiimityössä
Yksin
Jokin muu, mikä? _____

15. Onko jokin asia inspiroinut sinua yrityksen perustamisessa?

Kyllä. Mikä? _____
Ei

16. Tulisiko tulkkikoulutuksessa kertoa enemmän yrittäjyydestä?

Kyllä, miten? _____
Ei

17. Oletko kiinnostunut esimiestehtävistä?

Erittäin paljon
Kyllä
Jonkin verran
En lainkaan

Jos olet jo yrittäjä, ole hyvä ja vastaa myös kysymyksiin 18-21- Jos et, voit jättää näihin vastaamatta ja lähettää kyselyn kohdasta 21.

18. Mitä yrittäjyydestä olisi tärkeä tietää ennen kuin ryhtyy itse yrittäjäksi? Kerro jokin asia, mitä haluaisit korostaa.

19. Mikä yrittäjyydessä on ollut haastavaa?

20. Mikä yrittäjyydessä on sujunut helposti?

21. Onko sinulla ollut aikaisemmin jonkin muun tai saman alan yrityksiä?

Kyllä, milloin perustit ensimmäisen yrityksesi?

Ei ole

Kysymykset 22-29 on suunnattu niille, jotka eivät ole kiinnostuneet yrityksen perustamisesta.

22. Oletko koskaan miettinyt perustavasti yritystä?

Kyllä, mikä on estänyt? _____

En

23. Millaisena koet yrittäjyyden? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

Vastuullisena

Pelottavana

Taloudellisesti kannattavana

Työn viihtyvyyttä lisäävänä

Valinnan vapautena

Raskaana

Kalliina

Hankalana

Itsensä toteuttamisena

Helppona

Yksinäisenä

Vaativana

Työläänä

Jokin muu, mikä? _____

24. Oletko ottanut selvää, mitä tulkkausalalan yrityksen perustamiseen vaaditaan?

Kyllä

En

25. Millaisessa työyhteisössä olet parhaimmillasi?

Tiimityössä

Yksin

Jokin muu, mikä? _____

26. Millainen on työpöpersonasi? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

Järjestelmällinen

Ahkera

Rento

Luova

Huolellinen

Huoleton

Hoidan asiat aina ajallaan

Tiukka

Täsmällinen

Oma-aloitteinen

Päätäväinen

Siedän epävarmuutta

En pelkää tehdä isoja päätöksiä

Vastuullinen

Jokin muu, mikä? _____

27. Miksi et halua perustaa omaa yritystä?

28. Tulisiko tulkkikoulutuksessa kertoa enemmän yrittäjyydestä?

Kyllä, miten? _____

Ei

29. Oletko kiinnostunut esimiestehtävistä?

Erittäin paljon

Kyllä

Jonkin verran

En lainkaan